

Forum Standaardisatie

Wilhelmina v Pruisenweg 104
2595 AN Den Haag
Postbus 84011
2508 AA Den Haag
www.forumstandaardisatie.nl

notitie

Voortgang opnameadvies WDO Datamodel op de lijst voor 'pas toe of leg uit'

Collegie STANDAARDISATIE

CS 15-11-06A

Aan:	Collegie Standaardisatie		
Van:	Forum Standaardisatie		
Datum:	8 november 2013	Versie	0.9
Betreft:	Voortgang opnameadvies WDO Datamodel versie 3.3 op de lijst voor 'pas toe of leg uit'		

Waarom is een keuze belangrijk?

Het WDO Datamodel is een standaard om berichtspecificaties op te stellen voor formele B2G, G2B en G2G communicatie rondom grensoverschrijdend verkeer van goederen, transportmiddelen en personen. Denk bijvoorbeeld aan aangiftes of verplichte meldingen. Het model is geen berichtenspecificatie als zodanig, maar harmoniseert en uniformeert berichtenspecificaties voor verschillende toepassingen in het domein.

Wat de keuze actueel maakt is dat door de introductie van de z.g.n. 'single windows' de architectuur van de berichtenuitwisseling met de overheid aan verandering onderhevig is. Voorbeelden zijn het Single Window Handel & Transport en het Maritiem Single Window. Deze architectuurkeuze staat los van het WDO Datamodel.

Hoe is het advies tot stand gekomen?

Het Forum Standaardisatie heeft reeds in 2008 onderzoek gedaan naar het WDO Datamodel. Uit dat onderzoek bleek het potentieel van de standaard, maar er waren ook een aanbevelingen, die ondermeer betrekking hadden op het open beheer van het model en de daarvan afgeleide specificaties. Na de aanmelding eind 2012 is begin 2013 een expertsessie georganiseerd, waarbij in de breedte is gekeken naar toepassing van het WDO Datamodel.

De conclusie van de expertgroep was dat het model in principe opgenomen kan worden op de lijst voor 'pas toe of leg uit'. In de daarop volgende openbare consultatie en door de stuurgroep open standaarden zijn wel drempels geïnventariseerd die opname op dit moment in de weg staan. Deze worden in voorliggende notitie toegelicht.

Zijn er risico's verbonden aan de keuze?

Er zijn tijdens de toetsing en consultatie twee specifieke risico's aan het nu opnemen van de standaard naar voren gekomen:

1. Volwassenheid van het NPDM

Veel opmerkingen in de consultatie zijn in de kern terug te voeren op de governance van het WDO Datamodel. Daarbij gaat het zowel om het model zelf als de toepassing daarvan in concrete situaties in Nederland in de vorm van afgeleide berichtspecificaties.

Sinds kort is structurele financiering geregeld voor het Nationaal Platform Data Model (NPDM), onder de vlag van Logius. In een werkplan zijn diverse onderwerpen geadresseerd waar het platform zich op wil richten. Het NPDM moet het platform vormen voor genoemde governance-vraagstukken, maar moet zich in de praktijk nog bewijzen.

2. Relatie met introductie van Single Windows

De introductie van het WDO Datamodel wordt door diverse respondenten in de consultatieronde in verband gebracht met de introductie van 'single windows'. Hoewel de keuze voor het WDO Datamodel los staat van de keuze voor een single window-architectuur, maakt dit de discussie complex:

- Wijzigingen in de architectuur voor informatie uitwisseling zijn veel ingrijpender dan slechts de wijziging van de berichtspecificatie van bestaande systemen. Gevolg is dat er op dit moment veel discussie is tussen partijen over de wijze waarop 'single windows' geïntroduceerd moeten worden.
- Als er voor een 'single window' een berichtspecificatie wordt opgesteld, conform het WDO Datamodel, dan zal ook deze berichtspecificatie beheerd moeten worden en afgestemd moeten worden met een community (bedrijven en overheden).

Datum

13 november 2013

Gevraagd besluit

Het WDO Datamodel is aangemeld voor de lijst voor 'pas toe of leg uit'. Een brede experttoetsing en consultatie hebben inmiddels plaatsgevonden.

Het beoogde functionele toepassingsgebied is:

Gegevensuitwisseling tussen het bedrijfsleven en de bij grensoverschrijding betrokken overheden om de formaliteiten te vervullen voor de opslag, aankomst, import, doorvoer, export, vertrek en vrijgave van goederen, vervoermiddelen en personen.

En het beoogde organisatorische werkingsgebied:

Overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-) publieke sector.

College Standaardisatie wordt gevraagd:

Datum
13 november 2013

- 1) In te stemmen met het opnemen van de WDO standaard op de 'pas toe of leg uit lijst', mits aan onderstaande (ad 1.) voorwaarden is voldaan.
- 2) Het Machtigen van Forum Standaardisatie om te bepalen of de voorwaarden (ad 1.) naar tevredenheid zijn ingevuld.
- 3) In te stemmen met het forumadvies dat het gehanteerde kostenmodel geen belemmering is voor opname van de standaard.

Ad 1) Voorwaarden voor opname WDO Datamodel op de 'pas toe of leg uit' lijst.

Dit betreft de volgende punten:

- a) Openheid van het beheer van het WDO Datamodel via het Nationaal Platform Data Model

Het Forum Standaardisatie stelt o.a. als criterium *'Is het besluitvormingsproces toegankelijk voor alle belanghebbenden (bijv. gebruikers, leveranciers, adviseurs, wetenschappers)?'* en *'Vindt besluitvorming plaats op een wijze die zoveel mogelijk recht doet aan de verschillende belangen?'*.

Het WDO, als internationale koepel van en voor douane-organisaties, voldoet niet aan deze criteria daarom is vanuit Nederlandse context het Nationaal Platform Data Model (NPDM) ingesteld als 'voorportaal', waarin het Nederlandse bedrijfsleven en andere overheden wél mee kunnen praten. De Nederlandse douane heeft zich gecommitteerd om daar ingenomen standpunten onverkort mee te nemen richting de WDO.

Het NPDM zou hiermee feitelijk invulling geven aan de door het Forum en College gevraagde openheid van beheer. De financiering voor het NPDM is zeker gesteld (via Logius). De organisatie zelf voldoet echter mogelijk nog niet aan de criteria die er zijn met betrekking tot het open beheerproces. Tijdens de consultatie van het expertadvies voor de WDO standaard, gaven meerdere respondenten in de consultatie aan dat de afstemming bedrijfsleven/overheid verbeterd kan worden. Of het NPDM voldoet aan de criteria van Forum en College is nog niet getoetst.

Voorwaarde 1: het NPDM dient te voldoen aan het criterium 'open standaardisatieproces' zoals benoemd in de toetsingsprocedure en criteria voor lijsten met open standaarden van het Forum Standaardisatie.¹

- b) De afstemming van toepassings specifieke berichtenspecificaties via het Nationaal Platform Data Model

In aanvulling op het vorige punt wordt door respondenten in de consultatieronde nadrukkelijk aangegeven dat afstemming over de implementatie van het WDO Datamodel in concrete toepassingen van groot belang is. Ook de expertgroep doet een aanbeveling op dit punt. Dergelijke op het WDO Datamodel gebaseerde berichtenspecificaties kunnen gezien worden als 'toepassingsprofiel' op de standaard.

¹ Zie deel 2 paragraaf III.2, Toetsingsprocedure en criteria voor lijsten met open standaarden Voor indieners en experts, 23-08-2012 pag 20.

Hoewel er meerdere partijen kunnen zijn die richting geven aan de architectuur van informatie-uitwisseling, lijkt het Nationaal Platform Data Model de meest geëigende partij om betrokken te zijn (adviserend of vaststellend) bij de vertaalslag van het generieke WDO Datamodel naar specifieke berichtspecificaties voor specifieke toepassingen. Het NPDM kan een rol spelen bij de samenhang daarvan, zowel onderling als met andere standaarden. Uit de beheerdocumentatie van het NPDM moet daarom duidelijk naar voren komen welke rol zij heeft m.b.t. het beheer van berichtspecificaties en hoe deze rol door het NPDM wordt ingevuld.

Voorwaarde 2:

- a. Het NPDM dient het beheer van op het WDO Datamodel gebaseerde berichtspecificaties op te nemen in het beheerproces*
- b. Het NPDM dient te toetsen welke behoefte er is voor aanvullende activiteiten, afspraken, etc. als onderdeel van het beheer, en aan te geven of en hoe hiermee door het platform wordt omgegaan.*

Ad 3) Kostenmodel WDO datamodel en afgeleide berichtenspecificaties.

Het Forum Standaardisatie stelt als criterium dat *'de documentatie voor eenieder drempelvrij beschikbaar moet zijn'*. Hoge kosten kunnen een onacceptabele belemmering vormen.

Overheden kunnen het specificatiedocument, via Logius, gratis ontvangen. Bedrijven die gebruik willen maken van het WDO Datamodel kunnen dit op twee manieren doen:

- a) Door gebruik te maken van de afgeleide berichtenspecificaties. Deze zijn altijd kosteloos.
- b) Door *ook* gebruik te maken van het WDO Datamodel zelf (systematiek om te komen tot berichtenspecificaties). Voor overheden is dit kosteloos, maar bedrijven betalen een eenmalige vergoeding van 980 euro per versie van het specificatiedocument. Voor iedere jaarlijkse update moet dit opnieuw worden betaald.

Voor het merendeel van de bedrijven zal optie A afdoende zijn. Bedrijven kunnen via optie A bovendien inzien of het nodig is om het WDO Datamodel in zijn geheel aan te schaffen.

De expertgroep verwacht dat situatie b) slechts relevant is voor een klein percentage bedrijven. Het gaat dan bijvoorbeeld om integratieplatformen of port community systemen die meer doen dan enkel het implementeren van de verplichte berichtenspecificaties. De expertgroep concludeert dat voor (orde grootte) 95% van de organisaties de specificaties kosteloos zijn, dat slechts een klein deel vrijwillig te maken krijgt met dit bedrag en dat dit bedrag voor die bedrijven waarschijnlijk niet onoverkomelijk is.

In de consultatieronde is dit aanvullend getoetst. Er zijn geen signalen gekomen dat dit inderdaad een blokkerend punt is. Wel is door een aantal partijen aangegeven dat het een potentiële belemmering is voor de adoptiesnelheid. Dit kwam voor in het expertadvies (in een reactie van de Alliantie Douanesoftware) en in de consultatieronde in de reactie van Hein Gorter de Vries (vanuit GS1) en Peter Potgieser (vanuit zijn rollen op het gebied van Europese standaardisatie).

Op basis van de uitkomsten van de consultatie en de mogelijkheid om de afgeleide berichtenspecificatie drempelvrij op te vragen wordt het bedrag van €980,- door de stuurgroep niet als een onacceptabele belemmering gezien.

Datum
13 november 2013

Het Forum vraagt het College in te stemmen met dit kostenmodel, onder de harde voorwaarde dat afgeleide berichtenspecificaties inderdaad voor alle partijen drempelvrij en kosteloos beschikbaar worden gesteld.

Toelichting op de experttoetsing en consultatie

Waar gaat het inhoudelijk over?

Het WDO Datamodel bevat zogenaamde 'informatiepakketten' voor gegevensuitwisseling. Een informatiepakket beschrijft de semantiek van de uitgewisselde informatie: gegevens- en procesmodellen en hiervan afgeleide berichtenspecificaties (Message Implementation Guidelines).

Informatiepakketten kunnen aan elkaar gerelateerd worden, waardoor samenhang ontstaat. Het WDO Datamodel integreert op deze manier de semantiek voor verschillende toepassingsdomeinen. Hierbij gaat het niet alleen om de Douane, maar ook om tal van andere overheidsinstellingen die betrokken zijn bij grensoverschrijdend verkeer (Voedsel en Waren Autoriteit, Havenautoriteiten, Centraal Bureau voor de Statistiek, etc.).

Het bedrijfsleven krijgt naar verwachting alleen te maken met deze berichtenspecificaties. Doordat overheden het WDO Datamodel toepassen bij het opstellen van deze berichtenspecificaties zijn deze semantisch en technisch gestandaardiseerd en daardoor meer samenhangend.

Hoe is het proces verlopen?

In 2008 is een adviesrapport opgesteld door het Forum Standaardisatie over het WDO Datamodel. In dit rapport is in meer detail ingegaan op het potentieel van het model en zijn kritische kanttekeningen geplaatst bij de randvoorwaarden voor adoptie. Deze betroffen o.a. het verbeteren van het beheer in Nederland. Met de instelling van het Nationaal Platform Datamodel en de structurele borging hiervan binnen Logius is hierin een goede stap gezet. Conform het toenmalige advies is de standaard daarom nu aangemeld voor 'pas toe of leg uit'.

Door een brede expertgroep is in een bijeenkomst op 5 juni 2013 de standaard getoetst aan de criteria. Hierbij is bovendien nadrukkelijk gekeken naar de bredere impact, die o.a. voortkomt uit de introductie van 'single windows'. Naast de experts is met enkele direct belanghebbenden gesproken, die niet aanwezig konden zijn bij de sessie. Dit betrof o.a. een vertegenwoordiger van het Havenbedrijf Rotterdam en de Alliantie Douane Software. Hun mening is daar waar mogelijk en waar relevant meegenomen in het advies.

Het daaropvolgende expertadvies is vervolgens gepubliceerd voor publieke consultatie. Dit heeft vier reacties opgeleverd, die zijn toegevoegd als bijlage bij deze notitie. Daarnaast zijn er enkele informele reacties ontvangen, waarvan de samenvatting ook is opgenomen bij deze notitie.

Hoe scoort de standaard op de toetsingscriteria?

Datum

13 november 2013

Toegevoegde waarde

Het WDO Datamodel draagt bij aan betere afstemming van berichtspecificaties voor gegevensuitwisseling met de overheid (B2G/G2B/G2G). Dit biedt voordelen op langere termijn.

Op korte termijn moeten systemen aangepast worden aan deze nieuwe berichtspecificaties, wat kosten met zich meebrengt voor het bedrijfsleven. Deze aanpassingen hangen echter veelal samen met de introductie van 'single windows'.

Open standaardisatieproces

Het internationale beheer van de standaard is primair vormgegeven vanuit het perspectief van de Wereld Douane Organisatie als internationale koepel van douaneorganisaties. Hoewel ook derden (bedrijfsleven of andere overheden) toevoeder kunnen zijn en inbreng kunnen leveren, is er geen formele beslissingsmacht voor niet douaneorganisaties. Ook zijn er beperkingen in het inzien en het gebruik van het WDO Datamodel:

- Voor het downloaden van de specificatie (via de website van de WDO) is voor niet-overheden een vergoeding verschuldigd van 980 euro. Nederlandse overheidsinstellingen (naast de douane) kunnen via Logius een gratis toegangscode krijgen.
- Bij een toepassing die beschouwd kan worden als 'herpublicatie' is een aanvullende overeenkomst nodig met de WDO. Voor afgeleid werk (b.v. een berichtenspecificatie op basis van het WDO Datamodel of een implementatie van het model in een systeem) geldt dit niet.

De expertgroep is van mening dat deze twee zaken zijn ondervangen:

Ten aanzien van het open beheer: binnen Nederland is er het Nationaal Platform Datamodel, waarin ook derden (andere overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen) kunnen participeren. Er ligt een afspraak dat wijzigingsverzoeken die daar gedaan worden door de Nederlandse douane ingebracht worden in internationaal verband.

Ten aanzien van de kosten:

- Overheidsinstellingen (ook niet-douane) kunnen, als aangegeven, de standaard kosteloos verkrijgen via Logius.
- Derden (bedrijfsleven) zijn wel de 980 euro kosten verschuldigd, indien men het achterliggende model wil inzien. Praktisch gesproken zal men meestal kunnen volstaan met het inzien van de berichtspecificaties van de diverse overheidsinstellingen. Het inzien van het complete model is daarvoor niet noodzakelijk; dit geldt naar verwachting voor 95% van het bedrijfsleven. In die resterende gevallen waarbij het praktisch handig is om ook het model in te zien (b.v. als aanbieder van een port community systeem of als grote softwareleverancier), dan wordt de 980 euro als overkomelijk ervaren.

Op grond hiervan concludeert de expertgroep dat het standaardisatieproces voldoende open is.

In de consultatieronde is wel een aantal additionele opmerkingen hierbij geplaatst, voorkomend uit onzekerheid over de manier waarop het WDO Datamodel nu ingezet kan worden in concrete situaties en de kosten die daaruit voortvloeien (Is het model zelf nodig of kan ik volstaan met de berichtspecificaties? Welke aanpassingen aan systemen zijn nodig? Etc.).

Het NPDM is gedacht als platform waar hier kennis over uitgewisseld kan worden en waarmee structureel beheer gerealiseerd kan worden, voor de standaard zelf, als mogelijk ook voor afgeleide berichtspecificaties. Dit heeft geleid tot de aanvullende aanbeveling om te toetsen in hoeverre het NPDM ook effectief functioneert als open beheerorganisatie.

Datum
13 november 2013

Draagvlak

Er is voldoende draagvlak voor het WDO Datamodel; bij vrijwel alle geplande ontwikkelingen geldt het WDO Datamodel als uitgangspunt.

In de consultatieronde wordt echter wel door o.a. GS1 het verschil aangegeven tussen draagvlak en ondersteuning. Draagvlak is er, maar over de ondersteuning komen vragen naar voren. Dat gaat dan met name over de vraag *hoe* het WDO Datamodel ingezet gaat worden binnen specifieke single window architecturen.

WDO en de implementatie van 'Single Windows'

Wel moet geconstateerd worden dat discussies over het WDO Datamodel vaak doorkruist worden door discussies over de architectuur van 'single windows'. Bij het Maritiem Single Window is dit een actuele en acute discussie. De expertgroep vindt dat, hoe valide de discussie ook kan zijn, dit echter los gezien moet worden van het WDO Datamodel als zodanig. De keuze voor het WDO Datamodel volgt de besluitvorming rondom 'single windows' (en andere vernieuwingen/aanpassingen aan overheidszijde) en niet andersom.

WDO en het bedrijfsleven in de Topsector Logistiek

Vanuit het NLIP (Neutraal Logistiek Informatieplatform), de publiek-private samenwerking rondom gegevensuitwisseling in de topsector logistiek is er – binnen randvoorwaarden – steun voor de keuze voor het WDO Datamodel. Deze randvoorwaarden zijn dat:

- De keuze voor het model primair geldt voor het overheidsdomein. Het bedrijfsleven moet vrij zijn om datamodellen en ontwikkelaanpakken te kiezen voor haar eigen toepassingen.
- Het model is afgestemd op vigerende wet- en regelgeving én op internationale ontwikkelingen (geen specifiek Nederlands initiatief).
- Voor de meerderheid ('95%') van het bedrijfsleven uit een verplichting van het WDO Datamodel enkel een verplichting volgt om de op basis van het model ontwikkelde berichtspecificaties te gebruiken.

Met het voorliggende advies om het WDO Datamodel voor de overheid verplicht te stellen wordt naar mening van de expertgroep voldaan aan deze randvoorwaarden:

- Het WDO Datamodel (met de daarin opgenomen set aan 'informatiepakketten') wordt verplicht gesteld voor overheidstoepassingen – deze verplichting strekt zich niet uit naar toepassingen van het bedrijfsleven.
- Het WDO Datamodel is een internationaal model en in lijn met andere relevante internationale ontwikkelingen en standaarden. Via het NPDM wordt dit afgestemd in Nederlands verband.
- De overgrote meerderheid ('95%') van het bedrijfsleven krijgt inderdaad enkel te maken met op het WDO Datamodel gebaseerde berichtspecificaties (voor wettelijk verplichte aangiftes/informatieverstrekkingen aan de overheid). Zij hoeven enkel te voldoen aan deze berichtspecificaties en hoeven daarvoor niet noodzakelijkerwijs ook de rest van het WDO Datamodel in te zien of te gebruiken. Voor de overige 5% is het model eveneens niet verplicht, maar mogelijk wel handig om toe te passen.

Opname bevordert de adoptie

Opname op 'pas toe of leg uit' draagt naar verwachting bij aan de adoptie van de standaard.

In een aanvullende reactie geeft de Douane nogmaals het momentum aan van de standaard en de wens om op dit moment de standaard op te nemen.

Wat is de conclusie van de expertgroep en de consultatie?

De expertgroep adviseert het WDO Datamodel, versie 3.3, op te nemen op de lijst voor 'pas toe of leg uit' voor: "Gegevensuitwisseling tussen het bedrijfsleven en de bij grensoverschrijding betrokken overheden om de formaliteiten te vervullen voor de opslag, aankomst, import, doorvoer, export, vertrek en vrijgave van goederen, vervoermiddelen en personen."

De expertgroep wijst op de samenhang met de keuzes voor de inrichting van 'single windows' – digitale postbussen voor communicatie tussen het bedrijfsleven en de overheid, waarbij bedrijven éénmalig gegevens aanleveren en de single window-toepassing (b.v. Digipoort, Maritiem Single Window, Single Window Handel & Transport) dit verspreidt onder de betrokken overheidsorganisaties.

De introductie van 'single windows' leidt tot veranderingen in de bestaande keten van gegevensuitwisseling. Niet alleen leidt dit tot technische aanpassingen in interfaces, maar ook tot wijzigingen van de architectuur. Dit heeft potentieel grote gevolgen voor bijvoorbeeld de functionaliteit van een port community systeem en de daaraan gekoppeld systemen. Hoewel 'single windows' primair betrekking hebben op de communicatie-infrastructuur, en het WDO Datamodel op de semantiek van gegevensuitwisseling zijn deze discussies in de praktijk vaak gekoppeld. Als voorbeeld: zo leidt de introductie van het Maritiem Single Window mogelijk tot een verandering van de rol van het port community systeem. In de context van de lijst voor 'pas toe of leg uit' speelt deze koppeling echter niet. Immers: de verplichting geldt pas nadat tot vernieuwing/verandering (bijvoorbeeld ingegeven door de introductie van een 'single window') is besloten. De verplichting van het WDO Datamodel via 'pas toe of leg uit' volgt in dergelijke situaties het besluit tot introductie van een 'single window' en niet andersom.

In de consultatie zijn er enkele opmerkingen gemaakt. Deze hebben geleid tot een aantal aanvullende adviezen.

Welke additionele adviezen zijn er ten aanzien van de adoptie van de standaard?

Het Forum Standaardisatie wordt door de expertgroep geadviseerd het Nationaal Platform Datamodel op te roepen om binnen een jaar na opname te komen tot een publieke handreiking over de werking van het WDO Datamodel. Gebleken is dat, hoewel veel partijen de uiteindelijke berichtspecificaties kunnen interpreteren en gebruiken, dit niet geldt voor de achterliggende onderdelen ('informatiepakketten') van het WDO Datamodel zelf. Hier ligt vooral een uitdaging voor overheidspartijen die zelf aan de slag gaan met de ontwikkeling van nieuwe berichtspecificaties op basis van het WDO Datamodel en het bedrijfsleven dat daar – via het NPDM – bij betrokken wordt.

Aanvullend wordt geadviseerd om in Europees verband te komen tot betere afstemming van standaarden voor grensoverschrijdend verkeer. Naast een oproep hiertoe aan de direct betrokken ministeries (Economische Zaken, Financiën en Infrastructuur en Milieu) om dit mee te nemen in het overleg met de gerelateerde DG's, adviseert de expertgroep het Forum Standaardisatie dit onderwerp aan de orde te stellen in het Europese Multi-Stakeholder Platform voor standaardisatie.

Bijlagen²

Datum

13 november 2013

- Expertadvies WDO Datamodel
- Overzicht reacties consultatieronde

²Zie: <https://lijsten.forumstandaardisatie.nl/lijsten/open-standaarden?terms=&lijst=All&status%5B%5D=In+behandeling+%26gt%3B+In+afwachting+van+Forum>

Overzicht reacties consultatieronde

Datum
13 november 2013

Onderstaand zijn de reacties uit de consultatieronde samengevat weergegeven en voorzien van een korte duiding (in cursief).

Formele reacties

In de consultatieronde zijn vier formele reacties binnen gekomen. Onderstaand zijn deze reacties samengevat. In cursief zijn deze van een duiding voorzien.

1. Herman Hanekamp van het Havenbedrijf Rotterdam wijst op de extra last die mogelijk gaat gelden voor het bedrijfsleven indien wordt overgestapt van bestaande EDI-standaarden naar berichtspecificaties op basis van het WDO Datamodel voor verplichte aanlevering van gegevens. Hij schetst bovendien de complexiteit door de parallelle discussie over het Maritiem Single Window.

Bij overstap naar een nieuwe berichtspecificatie zijn er inderdaad altijd kostenconsequenties voor het bedrijfsleven. Dit is echter nu ook al het geval bij periodieke wijzigingen/aanvullingen van bestaande berichtspecificaties. De expertgroep constateert dat de lasten als geheel voor het bedrijfsleven zullen dalen door meer gestroomlijnde gegevensuitwisseling (berichten beter op elkaar afgestemd, overheden kunnen gemakkelijker data met elkaar delen).

Een verandering van de informatiehuishouding, door invoering van een 'single window', kan echter een vele malen grotere impact hebben. Immers: hierdoor verandert niet enkel de berichtspecificatie, maar ook de relatie met tal van systemen.

De keuze voor het WDO Datamodel als standaard schrijft echter een dergelijke architectuurwijziging niet voor. Als het WDO Datamodel wordt opgenomen op de lijst voor 'pas toe of leg uit' dan is enkel het omgekeerde het geval: als gekozen wordt voor een single window-architectuur, dan moeten de daarvoor te definiëren berichtspecificaties opgesteld worden conform het WDO Datamodel.

2. Arie Versluis van Rijkswaterstaat merkt vanuit zijn rol bij de ontwikkeling van het Binnenvaart Single Window (BSW) op dat er nog onduidelijkheid bestaat over de afstemming tussen de ERI-standaarden en het WDO Datamodel. De ERI-standaarden zijn vanuit Europese wet- en regelgeving verplicht voor het BSW.
Hoewel het mogelijk is om binnen het WDO Datamodel een informatiepakket op te stellen de in het BSW benodigde verplichte data (en dus een op WDO gebaseerde berichtenspecificatie op te stellen), blijkt inderdaad dat Europese wet- en regelgeving op dit moment 'hard' de ERI-standaard verplicht. Deze standaard omvat niet alleen een beschrijving van verplicht uit te wisselen data, maar ook een vertaling naar een specifieke berichtenspecificatie (ERI XML-schema).
3. Peter Potgieser van Royal Bank of Scotland maakt vanuit zijn rollen op het gebied van Europese standaardisatie van eBusiness en eInvoicing de volgende punten op:
 - Hij pleit voor een positionering van het WDO Datamodel in Europees perspectief, via bijvoorbeeld de Large Scale Pilots.
Large Scale Pilots zijn inderdaad een optie. Echter de ontwikkeling zou

ook geplaatst kunnen worden binnen andere Europese ontwikkelingen op het gebied van Single Windows. Het belang van een eenduidige Europese positionering wordt ook gedeeld door de expertgroep.

Datum
13 november 2013

- Hij wijst op het belang van afstemming van semantiek in Nederlands verband, vergelijkbaar met het Semantisch Factuurmodel voor elektronische facturatie.
De expertgroep wijst in haar rapport in deze op het NPDM als orgaan hiervoor. Dit vereist echter wel een effectief functioneren van het NPDM. Op dit punt wordt daarom een aanvullende aanbeveling gedaan.
- Hij vraagt zich af in hoeverre er sprake is van een eenmalige vergoeding van 980 euro of een terugkerende jaarlijkse vergoeding van 980 euro voor het inzien van de standaard (door niet-overheden).
Het gebruik van berichtspecificaties (voor specifieke gegevensuitwisseling met de overheid) is altijd gratis. Het inzien van het model kost inderdaad 980 euro. Voor updates moet inderdaad ook weer betaald worden en daar geldt weer het bedrag van 980 euro. Het afnemen van updates is echter niet verplicht.

Het Forum Standaardisatie wordt om een principe-uitspraak in deze gevraagd.

- In hoeverre bedrijven impliciet niet toch met het WDO Datamodel als gegevensmodel te maken krijgen, omdat B2B- en B2G-ketens vaak met elkaar vervlochten zijn.
Dit risico is beperkt. Het WDO Datamodel beschrijft slechts enkele basale gegevenselementen en omvat vooral een methode om deze uit te bouwen ('informatiepakketten') en op basis daarvan een berichtenspecificatie op te bouwen. In het expertadvies is dit nader toegelicht. Hierdoor heeft het WDO Datamodel naar verwachting niet een grotere impact op bedrijfssystemen dan bestaande (legacy) berichtenspecificaties.

4. Hein Gorter de Vries van GS1 wijst op de sinds 2007 bestaande samenwerking tussen GS1 en WDO. Zo is ondermeer het GSIN (global shipment identification number) geïntroduceerd, waarmee kan worden voldaan aan de vereisten van het WDO UCR (Unique Consignment Reference). Vergelijkbare codes zijn ontwikkeld voor artikelen (GTIN) en verzendeenheden (SSCC).

In de reactie worden naast deze positief punten een aantal kanttekeningen geplaatst die betrekking hebben op de adoptie van en migratie naar het WDO Datamodel. Kort samengevat betreft dit:

- De harmonisatie van coderingen/gegevensmodellen/standaarden aan de kant van het bedrijfsleven en aan de kant van de overheid.
- De relatie met specifieke ontwikkelingen: het *is* mogelijk om met het WDO Datamodel tal van zaken binnen het domein te ondersteunen, maar er zal ook vastgelegd moeten worden *hoe* dit in specifieke casussen wordt gedaan. Hierbij wordt ook een verband gelegd met de verandering in communicatiestromen door introductie van single window omgevingen en de impact die dit kan hebben aan de kant van het bedrijfsleven.

Dit zijn terechte punten. Via het NPDM zal er een wisselwerking moeten zijn tussen bedrijfsleven en overheden. Primair betreft dit het WDO Datamodel als zodanig en secundair ook de daarvan afgeleide berichtspecificaties.

Datum
13 november 2013

Daarnaast kan er mogelijk een noodzaak zijn om het bedrijfsleven meer te betrekken bij architectuurkeuzes voor single window-ontwikkelingen. Dit is echter een vraagstuk op zich. Deze keuzes als zodanig zijn echter geen onderdeel van het voorliggende Forumadvies. Zie ook de reactie van Herman Hanekamp (Havenbedrijf Rotterdam).

Tenslotte wordt ook door GS1 aangegeven dat de 980 euro die betaald moet worden voor de specificatie mogelijk een barrière kan vormen. Zie hiertoe ook de reactie van Peter Potgieser.

Informele reactie

Daarnaast is er nog een informele reacties binnengekomen van Alexander de Lijster, die mogelijk relevant kunnen zijn voor de behandeling in Forum en College.

De Lijster was als expert betrokken bij de expertgroep. Hij geeft aan dat het belangrijk is om zeer zorgvuldig om te gaan met de governance rondom een standaard. Hij wijst daarbij met name op de risico's bij niet-douane ontwikkelingen. Deze opmerking is betrokken bij het aanvullende advies m.b.t. het NPDM.